

helyszíni szemle, majd próbafeltárás során új régészeti lelőhelyet regisztráltak.

Július–augusztus között egy épülő ház alapozási munkálatai, valamint a beépítendő telkek gázvezeték árkanak kiásása miatt a telek egy részén megelőző feltárássra volt szükség. A kutatott 225 m²-en két hulladékgyűjtőt, egy kutat, két beásáshoz nem köthető leletsűrűsödést bontottunk ki.

A csekély objektumszám ellenére jelentős mennyiségű leletanyag került felszínre, amely főleg kerámiatöredékekből (fazekak, szűrőedény, csőtálcás tál), pattintott kövekből, obszidiánpengékből, őrlő- és csiszológömbök töredékeiből valamint egy kaptafa alakú kőbaltából áll. A kerámia díszítésére a karcolt meander és cikcakk, valamint a plasztikus körömcspikedés és bütyökdísz jellemző.

Érdekességként megemlítendő két törött agyaghurka, melyeknek a keresztmetszete háromszögletű és talán karperec töredékei lehetnek. Előkerült egy patára(?) emlékeztető kis töredék is, melynek közepe átfúrt, funkciója talán kiöntőcső, de a formája alapján agyagszobor(?) töredéke is lehet. A tárgy pontos meghatározása csak a leletanyag feldolgozása után lehetséges.

A leletanyag tipológiája alapján előzetesen megállapítható, hogy a területet a középső neolitikumban lakták, a telepzet az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájának valamely népessége hozta létre a kultúra korai elterjedési időszakában (AVK 2).

Munkatársak: Hajdú Melinda régész-technikus, Sáfrány Andrásné, Nagy S. József rajzoló, Pálfi Tibor, Szabó László ásatási technikuskok (HOM).

Koós JUDIT

425. Sajószentpéter, Református Nagytemplom (KÖH 21109)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú

A miskolci Herman Ottó Múzeum Régészeti Osztályának 2010 nyarán nyílt lehetősége csővezeték fektetését megelőzően Sajószentpéter középkori temploma környezetének régészeti kutatására. A megelőző régészeti feltárást június–júliusban végeztük.

A templom első írásos említése 1409-ből, majd 1412-ből származik. Védőszentje Szent Miklós. Építése Sajószentpéter középkori növekedésével, gazdasági fejlődésével állhat szoros kapcsolatban. A település mesterséges bővítésére – írott adatok alapján – a 14. sz. 60-as éveit megelőzően került sor. Ez indukálhatta az új tér közepén emelkedő templom építését is. A Szent Miklós templom a 16. sz. közepén kerülhetett a reformátusok birtokába, és a többször megismétlődő török–tatár dúlást követő újjáépítése a 17. sz. végére helyezhető.

A 2010. évi megelőző régészeti feltárás során mind a D-i, mind az É-i oldalon lévő kutatóárkokban azonosítottuk a templom építéséhez kapcsolódó tereprendezés szintjét. E rétegváltás felett megfigyeltünk több (15–16. századi leletanyagot tartalmazó) építési, valamint egy

markánsan jelentkező (15. századhoz köthető) pusztulási réteget is. A templom szentélyétől D-re, valamint a templomhajó D-i oldala előtt azonosítani tudtunk egy-egy a templom építését, és így a tereprendezést megelőzően itt állt ismeretlen funkciójú és teljesen visszabontott korai kőfal csekély maradványát is.

A templom É-i előterében feltártunk 4, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás pénzeivel keltezett rétegekbe ásott, 17–18. századi temetkezést is. Ezek a reformátusokhoz kapcsolható temetkezések közvetlenül a templomhajó É-i fala előtt kerültek elő. Azaz megállapíthattuk, hogy a templom körül az 1980-as évek végéhez köthető szintsüllyesztéskor a 15. századig minden régészeti réteget megsemmisítettek.

Szintén a templomkert É-i területén a 15. századi rétegek alatt egy igen vastag (15–25 cm) habarcsos járszintet tártunk fel, melybe két 50 cm átmérőjű cölöplyuk mélyedt. Ezek az objektumok talán a templom egyik átépítési periódusához kapcsolható állványrendszert tartották. Más elképzelések szerint esetleg egy a templom É-i oldalához utólagosan hozzáépített faépület szerkezeti elemének részlete lehetett. Funkcióját csakúgy nem tudtuk meghatározni, mint a habarcsos padlóét.

A templomhajó É-i támpillérei között, egy kis kutatóblokkban megtaláltuk az épület legkorábbi (14. századi) építési periódusához tartozó templomfalat, ill. annak alapozását is.

A templom körül középkori temetkezések maradványait, nyomait viszont nem találtuk. Ez az érdekes helyzet az egyházi épület plébánia funkciójának kérdésességét veti fel, és több elméleti válaszlehetőséget is kínál.

LOVÁSZ EMESE – GÁL-MLAKÁR VIKTOR

426. Sajóvámos, Dózsa György utca 2. (KÖH 75383)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Á, Kk, Ú

A megyei Múzeumi Igazgatóság 2010. június 15. és július 2. között próba- és megelőző feltárást végzett a belterületi 658/2 hrsz.-ú ingatlanon, melynek célja az ide tervezett áruház előzetes régészeti kutatása volt. Az ásatásokat indokolta, hogy a terület a történelmi településmag közvetlen határában, a középkori eredetű templomtól 60 m-re DK-re található és a 600 m² alapterületű tervezett áruház régészeti lelőhelyet érinthet (előzetes kutatások alapján neolitikus településrészt, valamint esetlegesen az ismeretlen helyű sajóvámosi kolostort). A területen a kutatást megelőzően egy kocsmáépület állott, ennek kora feltehetően újkori, vagy 20. század eleji. A helyszín a középkori templom kiöblösödő terének D-i szegélye, de a három katonai felmérés idején ezen területet még üresen álló kertművelésű helyszíneként ábrázolták, a középkori/kora újkori falu házai, utcái innen DNy-ra, 20–25 m-re találhatóak.

Június 15–18. között elvégezték a teljes, 600 m²-es épülettömb területének humuszolását, 60 cm-es szint-